

مکتبہ علمیہ دارالعلوم

۱۸ نجی سنہ

۱۵ جمادی الآخر ۱۳۱۵

جزو، عدد : ۷۲

گریدك احوال عمومیه و تاریخیه سی

(مابعد عن جزؤ ۷۰)

۱۲

اقرمان و معادن

گرید جزیره سنده از اقرمان واردر . و ندیکلورلك زمان اداره سنده جزیره ده بك جوق سرو بولنهرق بونلردن قطع اولنان كراسته نك مقدار کلیسی و ندیک شهرینه و دیگر یرلره نقل اولنقمده بولنمش اولدینی خالده سرولرك بؤ صورتله کلیاً محو و تلف اوله جفی کورلدیگنسدن و ندیک جمهوریتی سرودن كراسته اعمالیه کریددن اخراجی تحت ممنوعیته آلمشدر . الآن دخی جزیره نك مواقع مختلفه سنده سرو واردر .

موجود اقرمانلرده کی آغاجلرك قابوقلری بوندن اول اهالی طرفسدن جمع اولنهرق دباغخانه لرده قوللائلق اوزره خارجه سوق اولنقمده ایدی . حالبوکه قابوقلری آلتان آغاجلر برمدت قلیله دن صگره قوریمقمده و بوضورتله اقرمانلر جزئی بر استفاده مقابلنه تخریب ایدلمکده بولنمش اولدینی نظر مطالعیه آلتهرق قابوق نجارتلنك منعی حقنדה بوندن برقاج سنه اول تداییر شدیدیه اتخاذ قلمشدر .

اسفاکیه قضا سنده کان (ساماریا) اقرمانسندن كراسته کسلکده اولوب آنجق مقداری احتیاجات محلیه یه غیر کافی ایدوگنسدن کلیتی مقدار كراسته خارجدن و باخصوص تر یسته دن جزیره یه ادخال ایدلمکده در . معادن گلنجه ازمنه قدیمده

گریده آلتون و کموش معدنلری موجود اوله رق ایشلتدیرلمکده بولنش اولدینی مروی ایسه ده بو معدنلری جزیره نك قننی طرفنده بولنش اولدینی کوستر هیچ بر اثر یوقدر .

(سلنه) و (استیدیه) ده و دیگر بعض قضالرده کمور معدنی موجود ایسه ده ایشلتدیرلمکده در .

(کیسلو) و (کیدونیا) قضالرنده و دیگر بعض یرلرده آچی موجود اوله رق لاشید سنجاغنده دخی بیله کی طاشلری وارد . اشبو طاشلر کایت اوزره چیقاریلوب ایطالیاه و مارسیلیاه و باخصوص انگلتریه نقل اولمقده در . بیله کی طاشلری ده اول اسفاکیده کائن (ساماریا) جهندن دخی چیقارلمقده بولنش ایکن آلآن اورادن اوپله طاشلر چیقاریلور .

۱۳

محصولات بحریه

گرید صولرنده صید اولنان بالقلرک نفاستی ازمنه قدیمه دنبرو مشهور اوله رق باخصوص (اسپرلقه) صولرنده طوتیلان بالقلر سارلردن انفسدر . اسفاکیه سواخلنده صید اولنان بالقلر دخی نفاسجه ایکنجی درجه ده در . از جمله فاع Scarus Creticus تعیر اولنوب خلق لسانده دخی «اسقارو» اسمیله معروف اولان و گرید صولرینه مخصوص بولنان برنوع بالق غایت لذیدر .

برده اسپرلقه صولرینه مخصوص اولق اوزره برنوع استردیا واردرکه بوکا محلنده ذاقیلوس δακτύλιος اسمی ویرلمکده در . بو استردیا دکرده بولنان بر طاقم تیمور و طاش پارچه لری ایچنده بولندیغندن قیریلوب آجلیس پک مشکدر . بهر طاش پارچه سی ایچندن بر و بعضا ایکی ودها زیاده ذاقیلوس چیقارکه اتلری غایت نفیسدر . اوپله متین طاشلر ایچنده بو استردیانك فصل وجود بولوب اوردده فصل یشایه بیلدیکی جای حیرتدر .

(قاووسیده رق) سواخلیه اسفاکیه سواخلنده و دیگر بعض نقطه لرده سونگر

دخی صید اقلندیغندن جزیره مال صندوقه صیدیه رسمی اقله رق بویوزدن گلان واردات سنویه حد وسطی اعتباریله یوز بیك غروش راده سنده در .
غرانبوسه آطه سنك سواحلنده وقتیه مرجان دخی صید ایدلکیکی حالده بر مدتنبرو مرجان تحریاتنه تشبث ایدلسندن صرف نظر اقلنشدز .

۱۴

حیوانات و قوشلر

کریکده من القیم بیوک حیوانات وحشیه بولغدینی کی ، بیوک ییلانلر دخی بوقدر .

انفا بیان اقلندینی وجه اوزره کریک فی الواقع هر ایکی طرفندن بیوک قرهیه بتشك بولنمش ایسه اول زمان بویله بیوک حیوانات وحشیه نك آره صره بیوک قره دن صکره اقرایه کچمش اقلسی ملحوظدر . بوندن مقدم لاشید سنجاعنده واقع بر مغاره ایچنده تحجر ایتش بر طاقم حیوان کیمکلری بولنمش ایسه ده اشبو کیمکلر حقنده اجرا اقلان تدقیقات فیه نتیجه سنده طوفانندن اقل موجود ایکن آندن صکره نوع وجنسلری کلیاً محو اقلش حیوانات کیمکلری ایدوگی تبین ایتشدز .
برده مرمر طاشلری ایچنده تحجر ایتش بالقلر بولنوب بویله تحجر ایتش بر بالنی حاوی بر طاش پارچه سی کیسامو قضا سنده اجرا ایتدیگم بعض تدقیقات فیه صره سنده بالذات بولدم .

الآن آرقالوس $\alpha\pi\alpha\lambda\alpha\varsigma$ وزورینا $\tau\omicron\upsilon\rho\epsilon\iota\delta\alpha$ اسملریله معروف ایکی نوع حیوانات وحشیه واردرکه ، بونلرک هر بریسی بیوک بر کدی جته سنده اقله رق کلیت اوزره طوتیلان زورینلرک دریلری اورویایه کوندرلمکده در . وحشی کدیلر دخی واردر .
دیگر حیواناته گنجیه بوندن اقل برسیاح طرفندن ترتیب اقلنوب حقیقته مقارن کورینان بر جدول مندرجاتندن مستبان اقلدینی اوزره جزیره ده یدی بیك قدر (آت) و قرق بش بیك قدر (استر) و اون ایکی بیك قدر (مرکب) و آلتش

دزت بیك (اوكوز) وایکی یوز اوتوز بیك (کچی) ویدی یوز بیك قدر (اغنام) وار ایدی. اغنامك عددی مؤخر آتاید ایدرک بر میلونه قریب تخمین اولمقده بولنمش ایدی. مسارا اووه سنده مشهور (رهوار) بارگیر یتشدرلمکده اولوب بولنره محلنجه یورغا *γιοφύλα* اسمی ویرلمکده در. (۸)

برده کریده مخصوص اولق اوزره بر نوع یبانی کچی واردرکه بو حیوان اورویاچه بوقت *Bouquetin* نامیله معروف و گریدجه آغریعی *αγρίαι* اسمیله تسمیه اولمقده در. اشبو حیوان اسفاکیه طاغریله ایذا طاعی و دیگر بیوک طاغیر اوزرنده بولنوب اتی غایت نفیس و درسی دخی کوزلدر.

طیوره گلنجه: انگلتره میر آیلرندن *H. M. Drumond Hay* بوندن مقدم کریده اقامت ایتش اولدینی ایکی آی مدت ظرفده یوز بش نوع قوش کشف ایتش اولوب بولنرک فنی اسمریله انگلیزجه اسملرنی حاوی اولهرق مومی الیهک ترتیب ایتش اولدینی بر قطعه جدول آلف البیان *Spratt* نام سیاحت کریده دار تألیف ونشر ایتدیکی اثره درج ایدلش و مذکور یوز بش نوع قوشک فرانسزجه اسمری دخی *Raulin* ک کتابلرنده ذکر و تصریح قلنشد.

— ۱۵ —

رسوم و تکالیف

ازمنه قدیمده کریده هر درلو محصولاتدن عیناً عشر آلتقده بولنمش اولدینی کچی اغنام اوزرینه دخی عادات اولهرق عیناً اغنام آلتدینی و دیگر برطاق عواند استیفا قلنمش ایدوکی مؤلفین متقدمینک بعضیسی طرفندن روایت اولنیهور.

رومالیلرک زماننده مرعی اولان ویرکو اصولنه دار مفصل معلومات تاریخیه موجود اولوب، و ندیکولرک زمان اداره سنده ایسه حکومت زخایردن *Tercianas*

(۱) ترکده (بورغه) قبا اشکین دبدکلری رفتاردرکه (رهوار) آنک فارسیسی در.

مقدارده بر رسم اخذ ایستدکن صکره اصحاب اراضینک الدہ قلوب فروخت ایدہ جکلری
 زخایر مقدارینک صاتیله جنی فیائی تعیین و تخصیص ایتمکده و زخایرک دیار آخره
 نقل و اخراجی ماده سنی دخی بر جوق معاملاتہ تابع طومقله برابر ، هروقت اصحاب
 اراضی بی تضییق ایدر دیگر بر طاقم اصول و قواعد وضع ایتمکده بولمخش ایدی .
 زخایر رسمنک اخذ و استیفاسی خدمتده Provisor عنوانیله بر مأمور مخصوص
 مستخدم اوله رق بونک معینته ایجابی قدر اولیحی ویرلمکده واصل بر عائله دن
 اقلسی مشروط اولان اشبو مأمور مخصوصک مدت مأموریتی ایکی سته دن عبارت
 اوله رق اولیحیلک خدمتلی دخی جمهوریتک خدمات بحریه سنده استخدام ایدلمش
 بولنلنلره مکافاة تفویض ایدلمکده ایدی .

آنحق رسم مذکورک آغزلغندن و علی العموم زخایر ایچون ایدیلان بونجه
 تضییقاتدن و دیار آخره نقل و اخراج اولنان مقدار ایچون ایفاسی لازم گلان
 معاملات مختلفه نک تولید ایدمگدیگی مشکلاتدن بحثله اهالی طرفندن مکرراً و متوالیاً
 درمیان اولنان شکایات شدید اوزرینه رسم مذکورک مقدارنجه تنزیلات و معاملات
 سارمه مشروطه دخی بعض مرتبه تعدیلات اجرا قلمشدر .

محصولات سارمه اوزرینه دخی وندیک حکومتی طرفندن آغز ویرگولر طرخ
 اولمخش و عموم اهالیدن کایتلو مقدار جزیه آلدقدن بشقه ، برده کوبولورک هربری
 بشقه جه سنده بر دفعه بر مقدار معین مبلغ اعطاسیله دخی مکلف طوتلش و دیگر
 بر جوق عولاد اعطاس سنده اجبار ایدلمکده بولمخش اقلوب بوندن طولای زراعت
 حالی تحمل فرسا بر درجه به گسیله هرکس شکایت ایتمکدن خالی قالمش ایدی .

جزیره سلطنت عثمانیه طرفندن قمع اولندقدن صکره موقع اجرایه وضع اولنان
 ویرگو اصولی تعدیلات سابقه به ختام ویردرک احوال اهالینک عدل و انصافه موافق
 بشقه اساسلر اوزرینه انقلابی مستلزم اولمشدر .

جزیه ویرملری لازم گلانلر اوج صنفه تقسیم اولنلر برنجی صنفه عائد اولان
 اغنیا طاقی قرق سکر درهم و ثروتلری وسط درجه ده اقلوب ایکنجی صنفه عائد
 اولانلر یگرمی درت و اوچنجی صنف اعتبار اولنلر اون ایکی درهم کموش اعطا

ایتمکله مکلف طوتمشدر . بر درهم گموش اون درت قیراطدن و بر قیراط دخی
بش دانه آرپدن عبارت اوله‌رق اول زمان موقع تداولده بولغش اولان مسکوکاتدن
آچقه دینلان سکه لدی‌الوزن اون درت آچقه بر درهم نقلتده ایدوکی آکلاشلمی
اوزرینه ذمیلردن برنجی صنفه عاند اولانلرک ۶۷۲ وایکنجی صنفه عاند بولنانلرک
۳۳۶ و اوچنجی صنفدن اولانلرک دخی ۱۶۸ آچقه ویرملری قرارگیر اولمشدر .

املاک ویرکولرینه گلنج اهلنک مالک اولدقلری املاک وارضی آنفاً بیان
اولدینگی وجهله تمامیه تحت تصرف و ملکیتلرنده ابقا اوله‌رق اراضی خراجیه
اعتبار اولمشدر . املاک وارضی مذکوره ایکی صنفه تقسیم اولوب برنجی قسمی
زرعه صالح اولان اراضی ایله متفرق برحالده بولان اشجار مثمردن و اشبو اشجار
آراستده بولوب قابل زرع اولان یرلردن عبارت اوله‌رق . باغلر و مجتمعاً اشجار
مثمری حیوی اراضی و باغچلر ایکنجی صنف اعتبار ایدلمشدر .

برنجی صنفه عاند اولان املاک حاصلاتندن خمس آنه‌رق بو مقدار ویرکو
بالمقاسمه حاصلاتندن عیناً آلدینگی جهتله آکا « خراج مقاسمه عن الخمس » نامی
ویرلمکده ایدی . اصحاب اراضی اشبو خراجی یالکیز اراضیلرینی زرع و اعمار
ایتمکلی وقت ویرمکله مکلف طوتیلوب، زرع و اعمار ایتمکلی حالده هیچ برشی
ویرمامکده ایدیلر . شوقدرکه گریبده سنه‌ده ایکی دفعه محصول ویرر بر جوق یرلر
بولندیفندن اوقیبیلدن اولان یرلردن سنه‌ده ایکی دفعه محصول طویلانور ایسه خراج
دخی ایکی دفعه آلتقمده ایدی . ذخایر کیله و اشجار مثمره‌نک محصولاتی قیه ایله
وزن ایدلمکده ایدی . برنجی صنف اراضی اصحابندن بریسی فرار ایتمش و یا خود
اراضیسی زرع و اعمار و سائطندن محروم اولمش بولنور ایسه اراضی مذکوره
طرف حکومتدن موقتاً ضبط و شخص نالته الزام و یا خود مزارعه طریقیه آخره
اعطا اوله‌رق حاصلاتندن اول اراضینک خراجی استیفا اولتقمده ایدی .

ایکنجی صنفه عاند اولان اراضی جریب ایله مساحه ایدلمشدر . جریب دخی
اول وقت عرض و طولی آلتشمز زراعتدن عبارت اوله‌رق بهر جریب یر اوزرینه
مقطوعاً اون درهم گموشدن عبارت بر خراج طرح ایله بوکا « خراج مقاطعه »

اسمی ویرمکه ایدی. ایکنجی صنفه عائد اراضی دخی سنهده ایکی دفعه محصول ویرر ایسه خراجی کذلک ایکی دفعه آلور ایدی. برده ایکنجی صنف اعتبار اولان املاک و اراضی صاحب لری اشبو املاک و اراضیلرنی زرع ایله استفاده ایتمکه مقتدر ایکن زرع و اعمار ایتدکلری حالده بیله خراجنی ویرمکه مجبور ایدیلر. بو اصول شمعیکی Impôt foncier یه مشاهدیر. اراضی خراجیه کیف مایشاء اوله رق متصرفلرینک تحت تصرفلرنده ایقا اولمش اولدینی جهتله بونلر اراضیلرنی استدکلری گبی بیع و فروخت و آخر صورتله استعمال ایتک خصوصنده تمامیه سربست براغملشلدیر. ایشته اول زمان گریده طرح اولان رسوم و تکالیف بوندن عبارت اوله رق دولت عثمانیه نک سائر ممالکنده (اسپنجه) (رسم طاپو) (رسم کیواره) (رسم ستانی) (رسم اولاق) (رسم قشلاق) (رسم یایلاق) (جرم و جنایت) (باد هوا) (رسم عروسانه) (طرخ ملح) (۱) کبی رسوم دیوانیه و یا رسوم عرفیه نامیه معروف برجوق رسوم تحصیل اولمقده بولمش ایکن بو کبی رسومک گریدن استیفا ایدلماسی و مستقبلاً دخی جزیره ده طرح اولمماسی فرمان مخصوص ایله اراده اولنوب شو حالده جزیره مذکوره اول زماندن بری امتیازات و مساعدات مخصوصیه نائل اولمشدر.

بر مدت صکره زراعتک دها زیاده ترقیسنه مدار اولمق اوزره مذکور خراجلرک تعدیل مقدارینه لزوم کورنمسیله اوتاریخده گرید والیسی بولمش اولان (عبدالرحمن توفیق پاشا) یه خطاباً صادر اولان فرمان هایون مو جبنجه برنجی صنف اعتبار اولان املاک و اراضیدن آلتمقده بولمش اولان خراج مقداری خمسدن سبع مقداره و ایکنجی صنف املاک و اراضیدن جریب باشنه استیفا ایدلمکده بولمش اولان اون درهم گموش، یعنی یوز قرق آقچه خراج مقاطعه دخی بهر جریب ایچون یا لکتر سکسان آقچه یه تنزیل ایدیلرک اشبو تنزیلاتک اجراسی مجرد ترقی زراعته مدار اولمق مقصودیه اجرا ایدلمش اولدینی ذکر اولانان فرمانده صراحة ذکر و بیان قلمشدر.

(۱) اشبو رسومک اسملری انفاً بیان اولانان دفاتر حقانیه ده یازلدینی املا ایله عیناً بورایه نقل اولمشدر.

آنحق اشبهو تنزیلات خواص هابون صنفندن اولان قراده اجرا اولغنیسوب
 قرای مذکورهدن استیفاسی لازم گلان خراج مقاطعه حاصلاتی مقادیر اصلیهسی
 اوزرینه ترك اولندرق، حاصلات مذکورهنك اواساس اوزرینه تحصیل واستیفاسنه
 دوام اولندیغی و بونكله برابر، بر مدت خراب و معطل قلمش اولان بر طاقم بانجه
 و باغلرك خراجلری مجرّد دفاترده مقید بولغمنندن طولانی اخذ واستیفایا ایلمكدە
 بولغمنش اولدیغی و بو صورتله اهالی به بعض گونه حقسزلق ابقاع ایلدیگی و برده
 بر جوق یگی باغ و بانجهلر یتشدیرلمش ایکن دفاترده مقید بولغنامسی جهتیله اصحابی
 خراجلری ویرمكدن استنكاف ایتمكدە بولغمنش اولدقلری دولتجه خبر آلغنیسی
 اوزرینه ویركو اصولجه یكیدن بعض تعدیلات اجراسنه لزوم كورلمشدر .

(مابعدی نسخه تالیفه)

شورای دوات ملكیه دائرهسی اعضاسندن

آندریا قوپاسی

